

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 09.08.1972, sp. zn. 2 Tz 73/72, ECLI:CZ:NS:1972:2.TZ.73.1972.1

Číslo: 19/1973

Právní věta: K ukládání trestov za trestné činy spáchané v dopravě.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 09.08.1972

Spisová značka: 2 Tz 73/72

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 23 odst. 1

§ 201

§ 224 odst. 1

§ 31 odst. 1

§ 58 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základě stážnosti pre porušenie zákona, ktorú podal minister spravodlivosti v neprospech obvineného E. G., Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. januára 1972 sp. zn. 4 To 612/71 ako aj rozsudok Okresného súdu v Prievidzi z 30. septembra 1971 sp. zn. 3 T 91/71 vo výroku o treste a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi z 30. 9. 1971 sp. zn. 3 T 91/71 bol obvinený E. G. uznaný za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1, 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 18. 5. 1971 o 21.00 hod. v Prievidzi, ako vodič osobnej dopravy ČSAD pri prechádzaní autobusu z vedľajšej cesty na hlavnú nedal prednosť motocyklu a tak zapríčinil zrážku motocykla s autobusom pričom vodič motocyklu utrpel tržno-pomliaždenú ranu nad pravým kolenom a odreniny ľavej lopatky s práceneschopnosťou od 18. 5. 1971 do 1. 6. 1971 a tandemista utrpel zranenie pravej nohy, ktorá mu bola v predkolení amputovaná. Za tento trestný čin okresný súd uložil obvinenému podľa § 224 odst. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere jedného roka, výkon ktorého podľa § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 Tr. zák. podmienene odložil na skúšobnú lehotu dvoch rokov. Podľa § 49 odst. 1 Tr. zák. mu uložil aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na tri

roky.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 12. 1. 1972 sp. zn. 4 To 612/71 odvolanie obvineného E. G. podľa § 256 Tr. por. zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu podal podľa § 266 odst. 1, 2 Tr. por. v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona minister spravodlivosti SSR. Vytýkal v nej, že okresný súd sa dopustil pochybenia v tom, že nedôsledne objasnil skutočný stav veci pokiaľ ide o okolnosti určujúce stupeň nebezpečnosti konania obvineného pre spoločnosť a nevyvodil správny záver o možnostiach jeho nápravy so zreteľom na jeho osobu ako vodiča motorových vozidiel.

Tým sa stalo, že došiel k nesprávnemu záveru, že účel trestu predpokladaný ustanovením § 23 odst. 1 Tr. zák. bude splnený aj bez výkonu uloženého trestu odňatia slobody.

Najvyšší súd SSR po preskúmaní veci v rozsahu uvedenom v § 267 odst. 1 Tr. por. zistil, že okresný súd rozhodol o treste bez toho, aby si zadovážil všetky podklady potrebné pre spoľahlivý záver, či už sama hrozba trestom odňatia slobody postačí pre dosiahnutie zákonom sledovaného účelu trestu podľa § 23 odst. 1 Tr. zák.

Výrok o vine obvineného zodpovedá výsledkom vykonaného a súdom správne zhodnoteného dokazovania. Preto sa Najvyšší súd SSR svojím rozhodnutím nedotkol rozsudku okresného súdu vo výroku o vine. Naproti tomu však okresný súd bol nedôsledný pri zisťovaní podkladov pre správne posúdenie osoby obvineného a možnosti jeho nápravy. Obmedzil sa len na vykonanie dôkazu obsahom výpisu z registra trestov, na základe ktorého zistil, že obvinený v minulosti nebol trestaný a na prečítanie charakteristik obvineného, z ktorých zistil, že má dobrú povesť i pracovnú morálku. Z toho vyvodil, že na nápravu obvineného postačí hrozba trestom.

Okresný súd len konštatoval, ale na to už neprihliadol, že podľa výpisu z evidenčnej karty vodiča obvinený:

1. 24. 3. 1965 neopatrne cúval s autom, poškodil mliečne konvy, za čo mu komisia DI uložila pokutu 150 Kčs,
2. 21. 8. 1965 na ceste Temeš - Klin havaroval s nákladným autom pre neprimeranú rýchlosť a bola mu uložená pokuta 50 Kčs,
3. 27. 5. 1968 nedal prednosť v jazde a zavinil zrážku, za čo mu bola uložená pokuta 100 Kčs.

Z hľadiska osoby obvineného a možnosti jeho nápravy tieto potrestania, i keď boli vykonané iným orgánom ako súdom, nie sú vo vzťahu k trestnému činu, ktorého sa v danom prípade dopustil, irelevantné. S ohľadom na povahu zavinenia v predmetnom prípade (nedanie prednosti v jazde), nie je bez významu najmä jeho priestupok, ktorého sa dopustil 27. 5. 1968, lebo v oboch prípadoch povaha porušenia dopravného predpisu je totožná, i keď následok je rozdielny.

Okresný súd si nezadovážil tieto priestupkové spisy a pri hodnotení osoby obvineného z hľadiska možnosti jeho nápravy na ne neprihliadol. Nezadovážil si preto dostatok podkladov potrebných pre správne posúdenie osoby obvineného a možnosť jeho nápravy a tým aj pre správny záver o treste podľa ustanovení § 23 odst. 1, § 31 odst. 1 a § 58 odst. 1 písm. a) Tr. zák. Svoje rozhodnutie o podmienčnom odklade výkonu trestu odňatia slobody založil na neúplných zisteniach, čo spôsobuje pochybnosť o správnosti ním vyvedeného záveru, že všetky podmienky požadované ustanovením § 58 odst. 1 písm. a) Tr. zák. na vyslovenie podmienčného odkladu výkonu trestu odňatia slobody boli splnené a že už hrozba odňatia slobody spolu s uloženým trestom zákazu činnosti splní účel trestu

predpokladaný § 23 odst. 1 Tr. zák.

Pri posudzovaní možnosti nápravy obvineného musí súd vychádzať zo všestranne objasnenej osoby páchatela, jeho doterajšieho života a okolností prípadu. Okresný súd tejto požiadavke nevyhovел. Po doplnení dokazovania v naznačenom smere bude môcť vyvodiť zodpovedný záver, či náchylnosť obvineného na porušovanie dopravných predpisov vyplýva z nespôsobilosti viesť motorové vozidlá na verejných cestách alebo vyplýva z nedisciplinovanosti, bezohľadnosti voči používateľom ciest so slabšími vozidlami a podľa toho potom aj voliť vhodné opatrenie, vrátane správneho druhu trestu.

Z odôvodnenia rozsudku totiž nevyplýva, akými úvahami sa súd pri určovaní druhu a výmery trestu riadil a z čoho vyvodil záver, že na prevýchovu obvineného postačí hrozba trestom odňatia slobody v spojení s trestom zákazu vodičskej činnosti. Za predpokladu, že zjavná náchylnosť obvineného na porušovanie predpisov o pravidlách cestnej premávky je prejavom jeho nedisciplinovanosti ako vodiča a jeho bezohľadnosti voči používateľom ciest so slabšími vozidlami, nemožno odôvodnene uzatvárať, že na dosiahnutie zákonného účelu trestu postačí len výkon trestu zákazu vodičskej činnosti spolu s hrozbou výkonu trestu odňatia slobody. Nezodpovedalo by to najmä hľadiskám generálnej prevencie, ktorá vystupuje do popredia práve v prípadoch hrubého porušovania predpisov o cestnej premávke s ťažkými škodlivými následkami vodičmi motorových vozidiel, u ktorých porušovanie dopravných predpisov je prejavom ich nedisciplinovanosti a bezohľadnosti voči ostatným používateľom ciest.

II.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 22. marca 1972 2 Tz 12/72.)

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal minister spravodlivosti SSR v neprospech obvineného Z. S., Najvyšší súd SSR zrušil právoplatný rozsudok Okresného súdu v Lučenci z 21. júna 1971 sp. zn. Ts 197/71 vo výroku, ktorým bol obvinenému Z. S. podľa § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 Tr. zák. podmienene odložený výkon trestu odňatia slobody vo výmere 3 mesiacov na skúšobnú lehotu jedného roka a vo výroku, ktorým bol uložený obvinenému podľa § 49 odst. 1 Tr. zák. trest zákazu vodičskej činnosti na čas dvoch rokov. Rozhodol sám vo veci tak, že trest odňatia slobody uložil nepodmienečne, pre jeho výkon obvineného zaradil do prvej nápravno-výchovnej skupiny a obvinenému uložil aj trest zákazu vodičskej činnosti na čas 5 rokov.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Lučenci z 21. 6. 1971 sp. zn. Ts 197/71 bol obvinený Z. S. uznaný za vinného z trestného činu opilstva podľa § 201 Tr. zák. a odsúdený na tri mesiace odňatia slobody. Výkon tohto trestu mu bol podmienene odložený na skúšobnú lehotu jedného roka a na trest zákazu vodičskej činnosti na čas dvoch rokov. Okresný súd založil výrok o vine obvineného na zistení, že 14. 2. 1971 v Trebelovciach - Lazy požitím alkoholických nápojov si privodil stredný stupeň opilosti a v takomto stave viedol svoje osobné motorové vozidlo ŠPZ LS 37 - 44 z Trebeloviec do Filákova a pri osade Kurtan havaroval.

Rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť 27. 8. 1971.

Proti tomuto rozsudku podal v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. minister spravodlivosti SSR sťažnosť pre porušenie zákona. Namietal, že v osobe obvineného ide o nedisciplinovaného vodiča, ktorý bol v roku 1970 dvakrát súdne postihnutý pre trestný čin opilstva a od roku 1962 do roku 1968 bol päťkrát pokutovaný za rôzne priestupky od 50 do 250 Kčs a bol potrestaný aj odňatím vodičského preukazu. V dôsledku toho tresty uložené obvinenému ako recidivistovi sú v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečnosti činu páchatela pre spoločnosť.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že napadnutým právoplatným rozsudkom bol výrokom o treste porušený zákon.

Okresný súd správne zistil skutkový stav veci, na ktorom založil výrok o vine obvineného trestným činom opilstva podľa § 201 Tr. zák. Okresnému súdu nemožno nič vytknúť ani v súvislosti s jeho postupom pokiaľ ide o vykonanie všetkých dostupných a vyčerpávajúcich dôkazov a ich správneho zhodnotenia, o ktoré oprel zistený stav týkajúci sa okolností, na ktoré je súd povinný prihliadnúť pri určení druhu trestu a jeho výmery. Ako však z ďalšieho vyplýva, pri svojom rozhodovaní vo výrokoch napadnutého rozsudku, ktorého sa tento rozsudok Najvyššieho súdu SSR týka, nevychádzal dôsledne zo správne zisteného stavu veci.

Prvostupňový súd zistil zhodne so skutočným stavom veci, že obvinený, ktorý je ženatý a otcom dvoch maloletých detí, viedol usporiadaný rodinný život a tak na pracovisku ako i v mieste bydliska má dobrú povesť. Bol jedenkrát súdne potrestaný rozsudkom Okresného súdu v Lučenci z 23. 1. 1970 sp. zn. Ts 25/70 pre trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák. Trestný čin spáchal tak, že 25. 11. 1969 si privodil ťažký stupeň opilsta a v takom stave viedol auto v Lučenci až do zadržania. Bol mu uložený trest zákazu viesť motorové vozidlá na čas jedného roka. Rozhodnutím z 2. 3. 1970 sa podmiennečne upustilo od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti so zreteľom na záruku spoločenskej organizácie. Bola mu určená jednoročná skúšobná lehota. Uvedený trestný čin spáchal v tejto skúšobnej lehote. Okolnosť uvedená v sťažnosti pre porušenie zákona, že obvinený v priebehu roku 1970 bol dvakrát postihnutý súdom pre trestný čin opilstva, nemá oporu vo vykonaných dôkazoch. To však nič nemení na tom, že v osobe obvineného ide o špeciálneho recidivistu a krajne nedisciplinovaného používateľa cestnej premávky ako vodiča motorového vozidla. Dňa 12. 7. 1962 nedal prednosť v jazde, začo mu bola uložená pokuta 70 Kčs. Dňa 27. 8. 1963 viezol dieťa na motocykli Pionier a bola mu uložená pokuta 100 Kčs. Ďalšie pokuta v sume 50 Kčs mu bola vymeraná za to, že 16. 8. 1967 nesprávne prechádzal cez železničné priecestie. Dňa 14. 11. 1968 mu bola uložená pokuta 250 Kčs a bol mu odňatý vodičský preukaz za to, že počas jazdy požil liehové nápoje. Dňa 1. 9. 1969 nesprávne cúval a zapríčinil nehodu, za čo bol postihnutý pokutou 100 Kčs a už 27. 1. 1970 spáchal trestný čin opilstva, za ktorý bol odsúdený vyššie citovaným rozsudkom.

V rámci trestnej sadzby až na jeden rok odňatia slobody okresný súd vymeral obvinenému trest odňatia slobody v trvaní troch mesiacov. Podľa názoru Najvyššieho súdu SSR vymeraný trest čo do svojej dĺžky odpovedá zákonu.

Ustanovenie § 23 odst. 1 Tr. zák. o účele trestu je spolu s ustanovením § 31 odst. 1 Tr. zák. základným vodidlom pri určovaní druhu trestu a jeho výmery. Z hľadiska týchto ustanovení páchatelovi uložený trest má popri prevýchove páchatela a zabránení mu v ďalšom páchaní trestnej činnosti pôsobiť výchovne i na ostatných členov spoločnosti tým, že ukazuje na protispoločenský charakter spáchaného činu a na odôvodnenosť a spravodlivosť potrestania páchatela. Patričný zreteľ k účelu trestu v naznačenom smere má preto rozhodujúci význam i z hľadiska aplikácie ustanovenia § 58 Tr. zák. o podmiennečnom odsúdení. Závery na primeranosť postihu páchatela trestného činu sa musia operovať o skutočný stav veci a musia z neho vyplývať.

Okresný súd sa v uvedenom prípade neriadil dôsledne týmito zásadami, čo malo za následok, že vyslovil podmiennečný odklad výkonu trestu odňatia slobody v zrejmom rozpore s účelom trestu. Tento výrok odôvodnil tým, že so zreteľom na okolnosti prípadu, osobu obžalovaného, jeho doterajší život a možnosti nápravy nadobudol presvedčenie, že účel trestu bude dosiahnutý už samou hrozbou trestom, pričom súčasne obvinenému uložil aj trest zákazu činnosti, aby trest vyznieval citelne a viedol obvineného k uvedomeniu si následkov jeho protiprávneho konania. Súd prvého stupňa na jednej strane správne neobmedzil zákonné podmienky podmiennečného odkladu výkonu trestu len na osobu páchatela, pretože pri rozhodovaní o tom, či je možné podmiennečne odložiť výkon trestu

odňatia slobody, nemožno vychádzať len z hodnotenia osoby páchatela, ale treba zväžiť i okolnosti prípadu, t. j. všetko, čo charakterizuje skutok, spôsob jeho vykonania, mieru zavinenia obvineného, pohnútku činu, prostredie a situáciu, za ktorej bol čin spáchaný a v neposlednom rade aj to, akú odozvu mal čin vo verejnosti. Na druhej strane však záver, ktorý z týchto okolností vyvodil, tomu nezodpovedá. Sťažnosť pre porušenie zákona správne poukázala na to, že obvinený stupňoval nedisciplinovanosť ako používateľ cestnej premávky. Nemožno prehliadnúť, že v uvedenom prípade sama manželka obvineného mu nechcela dovoliť, aby viedol auto do miesta poriadania zábavy a použitie auta podmieňovala tým, že ho bude viesť iná osoba. Obvinený však na to nedbal a napriek opilosti auto viedol, havaroval, a len náhodou nedošlo pri nehode k vážnejším následkom. Mal nemálo životných skúseností, aby si uvedomil spoločenskú škodlivosť spáchaného činu. Osobitne treba zvýrazniť tú skutočnosť, že trestný čin spáchal v skúšobnej lehote, ktorá mu bola určená v súvislosti s predchádzajúcim odsúdením pre rovnaký trestný čin. So zreteľom na to, že obvinený, hoci bol pred krátkym časom súdom potrestaný, nedbal na podmienku a znova sa dopustil úmyselného trestného činu rovnakej povahy, zvýrazniac tým i tak zrejmu náchylnosť na páchanie trestných činov tejto povahy, jeho osoba nedáva záruku, že účel trestu sa dosiahne i bez výkonu trestu odňatia slobody. Preto Najvyšší súd SSR zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o podmienčnom odklade výkonu trestu odňatia slobody. Súčasne podľa § 39a odst. 2 písm. a) Tr. zák. obvineného zaradil pre výkon trestu odňatia slobody do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Keď Najvyšší súd SSR bral zreteľ na to, že obvinený Z. S. často a vystupňovane porušoval disciplínu v cestnej premávke a zväžil okolnosti, za ktorých spáchal predmetný trestný čin, dospel k záveru, že obvinenému treba znemožniť vykonávanie činnosti vodiča motorového vozidla na maximálny Trestným zákonom prípustný čas a preto uložil obvinenému trest zákazu činnosti vodiča motorového vozidla na 5 rokov.